

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
NICHOLAS EMILIOU IŠVADA,
pateikta 2023 m. gegužės 4 d.¹

Byla C-819/21

**Staatsanwaltschaft Aachen,
dalyvaujant
MD**

(*Landgericht Aachen* (Acheno apygardos teismas, Vokietija) pateiktas prašymas priimti
prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Pamatinis sprendimas 2008/909/TVR –
Teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose – Laisvės atėmimo bausmė, paskirta
valstybėje narėje, kurioje, vykdančiosios valstybės narės teismo nuomone, teismų sistema
nebeužtikrina teisės į teisingą bylos nagrinėjimą – Galimybė atsisakyti vykdyti užsienio
teismo nuosprendį“

I. Įžanga

1. MD yra Lenkijos pilietis, kurį *Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże* (Ščecino dešiniojo kranto apylinkės teismas, Lenkija) nuteisė šešių mėnesių laisvės atėmimo bausme. Vėliau tas pats teismas panaikino paskirtos bausmės vykdymo atidėjimą ir *Sąd Okręgowy Szczecin* (Ščecino apygardos teismas, Lenkija), siekdamas užtikrinti šio nuosprendžio vykdymą, išdavė Europos arešto orderį (toliau – EAO); pagal jį MD buvo suimtas Vokietijoje. Vis dėlto Vokietijos valdžios institucijos atsisakė vykdyti šį EAO, motyvuodamos tuo, kad MD nuolatinė gyvenamoji vieta yra Vokietijoje. Taigi Lenkijos teismas paprašė Vokietijos valdžios institucijų įvykdyti MD skirtą bausmę Pamatiniame sprendime 2008/909/TVR nustatyta tvarka².

2. *Landgericht Aachen* (Acheno apygardos teismas, Vokietija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą šioje byloje pateikusiam teismui, kyla klausimas, ar jis gali atmesti tokį prašymą, atsižvelgdamas į situaciją, susiklosčiusią dėl kontroversiškų teismų reformų Lenkijoje, dėl kurių buvo priimti keli Teisingumo Teismo sprendimai. Dėl tokios situacijos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar MD teisė į teisingą bylos nagrinėjimą gali būti laikoma užtikrinama tokiomis aplinkybėmis, kai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, yra bendrų trūkumų, turinčių įtakos teisinės valstybės principui ir minėtos valstybės narės teismų valdžios nepriklausomumo reikalavimui.

¹ Originalo kalba: anglų.

² 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos pamatinis sprendimas dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principo taikymo skiriant laisvės atėmimo bausmes ar su laisvės atėmimu susijusias priemones, siekiant jas vykdyti Europos Sąjungoje (OL L 327, 2008, p. 27), iš dalies pakeistas 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24) (toliau – Pamatinis sprendimas 2008/909).

3. Konkrečiau kalbant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas dėl Teisingumo Teismo jurisprudencijos, susijusios su Pagrindų sprendimu dėl EAO³, pagal kurią, be aiškiai jame numatytų pagrindų, išimties tvarka gali būti atsisakyta vykdyti šį orderį, jeigu atlikus dviejų etapų nagrinėjimą (jo pobūdis bus paaiškintas ir aptartas toliau šioje išvadoje) paaiškėja, kad dėl tokio vykdymo kiltų reali grėsmė pažeisti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio antroje pastraipoje užtikrinamą pagrindinę teisę į teisingą bylos nagrinėjimą⁴, taikytinumo Pamatiniame sprendime 2008/909 nustatytai tarpusavio pripažinimo sistemai. Šiuo tikslu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo išaiškinti sąlygas, kuriomis toks nagrinėjimas turi būti atliekamas, ir dėl atitinkamo laiko momento, į kurį atsižvelgiant jis turėtų būti atliktas.

II. Teisinis pagrindas

4. Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos pirmame sakinyje nurodyta, kad kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo byla per kiek įmanoma trumpesnę laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų „pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas“.

5. Pamatinio sprendimo 2008/909 3 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad šis sprendimas „nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir pagrindinius teisės principus, įtvirtintus [ESS] 6 straipsnyje“.

6. To paties pamatinio sprendimo 4 straipsnio 1 dalies a–c punktuose išvardytos trys skirtingos vykdančiųjų valstybių narių, kurioms gali būti pateiktas prašymas pripažinti nuosprendį ir vykdyti bausmę, kategorijos. Tai yra: a) valstybė narė, kurios pilietis yra nuteistasis ir kurioje jis gyvena; arba b) valstybė narė, kurios pilietis yra nuteistasis, tačiau joje negyvena ir į kurią jis bus deportuotas, panaikinus jam skirtos bausmės vykdymą remiantis išsiuntimo iš šalies ar deportavimo orderiu, įtrauktu į nuosprendį ar teismo arba administracinį sprendimą, ar bet kokią kitą priemonę, priimtą vadovaujantis nuosprendžiu; arba c) kita valstybė narė, nei nurodyta a ir b punktuose, kurios kompetentinga institucija sutinka tai valstybei narei perduoti nuosprendį ir liudijimą.

7. 8 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad „vykdančiosios valstybės kompetentinga institucija pripažįsta pagal 4 straipsnį ir laikantis 5 straipsnyje nustatytos tvarkos perduotą nuosprendį ir nedelsdama imasi visų būtinų priemonių nuosprendžiui vykdyti, išskyrus atvejus, kai kompetentinga institucija nusprendžia remtis kuriuo nors 9 straipsnyje nurodytu nepripažinimo ir nevykdymo pagrindu“.

8. Pamatinio sprendimo 2008/909 9 straipsnio 1 dalies a–l punktuose išvardyti pagrindai, kuriais remdamasi „vykdančiosios valstybės [narės] kompetentinga institucija gali atsisakyti pripažinti nuosprendį ir vykdyti bausmę“.

³ 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34), iš dalies pakeistas 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24).

⁴ Žr., be kita ko, 2018 m. liepos 25 d. Sprendimą *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)* (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586; toliau – Sprendimas *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*).

III. Faktinės aplinkybės, procesas nacionaliniame teisme ir prejudiciniai klausimai

9. MD yra Lenkijos pilietis, turintis nuolatinę gyvenamąją vietą Vokietijoje. 2018 m. rugpjūčio 7 d. *Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże* (Ščecino dešiniojo kranto apylinkės teismas) nuteisė jį šešių mėnesių laisvės atėmimo bausme ir atidėjo šios bausmės vykdymą (toliau – pirminis nuosprendis). MD nedalyvavo teisiniame nagrinėjime.

10. 2019 m. liepos 16 d. nutartimi tas pats teismas panaikino bausmės vykdymo atidėjimą ir nurodė vykdyti laisvės atėmimo bausmę.

11. 2020 m. gruodžio 17 d. *Generalstaatsanwaltschaft Köln* (Kelno generalinė prokuratūra, Vokietija) nusprendė nevykdyti *Sąd Okręgowy Szczecin* (Ščecino apygardos teismas) išduoto EAO, nes MD nuolatinė gyvenamoji vieta buvo Vokietijoje ir jis nesutiko būti perduotas Lenkijos valdžios institucijoms⁵.

12. 2021 m. sausio 26 d. *Sąd Okręgowy Szczecin* (Ščecino apygardos teismas) pateikė *Generalstaatsanwaltschaft Berlin* (Berlyno generalinė prokuratūra, Vokietija) patvirtintą pirminio nuosprendžio kopiją ir Pamatinio sprendimo 2008/909 4 straipsnyje nurodytą liudijimą, kad būtų įvykdyta paskirta laisvės atėmimo bausmė. Šie dokumentai buvo perduoti teritorinę jurisdikciją turinčiai *Staatsanwaltschaft Aachen* (Acheno prokuratūra, Vokietija; toliau – Acheno prokuratūra).

13. Išklausiusi MD ir nusprendusi, kad nagrinėjamos laisvės atėmimo bausmės vykdymo sąlygos yra įvykdytos, Acheno prokuratūra paprašė *Landgericht Aachen* (Acheno apygardos teismas) vykdyti pirminį nuosprendį kartu su nutartimi dėl bausmės vykdymo atidėjimo panaikinimo ir skirti šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmę.

14. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar jis gali atsisakyti pripažinti nagrinėjamus teismo sprendimus ir vykdyti paskirtą bausmę, nes, jo nuomone, objektyvi, patikima, tiksli ir tinkamai atnaujinta informacija apie teismų valdžios padėtį Lenkijoje rodo, jog yra priežasčių manyti, kad pirminio nuosprendžio ir nutarties dėl bausmės vykdymo atidėjimo panaikinimo priėmimo metu galiojusios sąlygos buvo (ir išlieka) nesuderinamos su teisinės valstybės principu, įtvirtintu ESS 2 straipsnyje, ir teisėjų nepriklausomumo reikalavimu, kuris yra pagrindinės MD teisės į teisingą bylos nagrinėjimą pagal Chartijos 47 straipsnio antrą pastraipą esmė.

15. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi Komisijos pasiūlymu dėl aiškaus pavojaus, kad Lenkijos Respublika gali šurkščiau pažeisti teisinės valstybės principą, nustatymo⁶, Teisingumo Teismo⁷, Europos Žmogaus Teisių Teismo ir

⁵ Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad šis sprendimas grindžiamas *Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen* (Įstatymas dėl tarptautinės savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose) 83b straipsnio 2 dalies 2 punktu. Taigi, kaip pastebi ir Komisija, atrodo, kad nagrinėjama situacija yra situacija, kuriai taikoma Pagrindų sprendimo dėl EAO 4 straipsnio 6 dalis. Pagal šią nuostatą leidžiama atsisakyti vykdyti EAO, išduotą siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę, kai prašomas perduoti asmuo yra vykdančiojoje valstybėje narėje arba yra jos pilietis ar gyventojas ir jei ši valstybė imasi vykdyti bausmę pagal savo vidaus teisę.

⁶ Europos Komisijos pasiūlymas dėl Tarybos sprendimo dėl aiškaus pavojaus, kad Lenkijos Respublika gali šurkščiau pažeisti teisinės valstybės principą, nustatymo (COM(2017) 835 final).

⁷ Sprendimas *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*; 2019 m. lapkričio 5 d. Sprendimas *Komisija / Lenkija (Bendrosios kompetencijos teismų nepriklausomumas)* (C-192/18, EU:C:2019:924); 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimas *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)* (C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982); 2021 m. kovo 2 d. Sprendimas *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundai)* (C-824/18, EU:C:2021:153); 2021 m. liepos 15 d. Sprendimas *Komisija / Lenkija (Teisėjų drausmės tvarka)* (C-791/19, EU:C:2021:596) ir 2021 m. lapkričio 16 d. Sprendimas *Prokuratūra Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ir kt.* (C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931), taip pat dar nagrinėjama byla *Komisija / Lenkija* (C-204/21).

nacionalinių teismų jurisprudencija dėl Lenkijos teismų valdžios nepriklausomumo. Jis taip pat atkreipia dėmesį į kelis atvejus, kai Lenkijos valdžios institucijos manė, kad Sąjungos teisės viršenybė joms nėra privaloma.

16. Šiomis aplinkybėmis *Landgericht Aachen* (Acheno apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar jurisdikciją priimti sprendimą dėl teismo nuosprendžio paskelbimo vykdytinu turintis vykdančiosios valstybės narės teismas, remdamasis [Pamatinio sprendimo 2008/909] 3 straipsnio 4 dalimi, siejama su [Chartijos] 47 straipsnio antra pastraipa, gali atsisakyti pripažinti kitos valstybės narės teismo nuosprendį, o remdamasis [Pamatinio sprendimo 2008/909] 8 straipsniu – atsisakyti imtis vykdyti juo paskirtą bausmę, jei yra objektyvių priežasčių manyti, kad situacija toje valstybėje narėje priimant vykdytiną nuosprendį arba su juo susijusius tolesnius sprendimus nesuderinama su pagrindine teise į teisingą bylos nagrinėjimą, nes pati teismų sistema toje valstybėje narėje nebeatitinka ESS 2 straipsnyje įtvirtinto teisinės valstybės principo?

2. Ar jurisdikciją priimti sprendimą dėl teismo nuosprendžio paskelbimo vykdytinu turintis vykdančiosios valstybės narės teismas, remdamasis [Pamatinio sprendimo 2008/909] 3 straipsnio 4 dalimi, siejama su ESS 2 straipsnyje įtvirtintu teisinės valstybės principu, gali atsisakyti pripažinti kitos valstybės narės teismo nuosprendį, o remdamasis [Pamatinio sprendimo 2008/909] 8 straipsniu – atsisakyti imtis vykdyti juo paskirtą bausmę, jei yra objektyvių priežasčių manyti, kad teismų sistema toje valstybėje narėje priimant sprendimą dėl teismo nuosprendžio paskelbimo vykdytinu nebeatitinka ESS 2 straipsnyje įtvirtinto teisinės valstybės principo?

3. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

Ar prieš atsisakant pripažinti kitos valstybės narės teismo nuosprendį ir imtis vykdyti juo paskirtą bausmę remiantis [Pamatinio sprendimo 2008/909] 3 straipsnio 4 dalimi, siejama su [Chartijos] 47 straipsnio antra pastraipa, nes yra objektyvių priežasčių manyti, kad situacija toje valstybėje narėje nesuderinama su pagrindine teise į teisingą bylos nagrinėjimą, kadangi pati teismų sistema toje valstybėje narėje nebeatitinka teisinės valstybės principo, antruoju etapu reikia patikrinti, ar su pagrindine teise į teisingą bylos nagrinėjimą nesuderinamos aplinkybės šioje byloje paveikė būtent nuteistąjį?

4. Jei į pirmąjį ir (arba) antrąjį klausimus būtų atsakyta neigiamai nurodant, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, o ne valstybių narių teismai, yra kompetentingi nuspręsti, ar situacija tam tikroje valstybėje narėje yra nesuderinama su pagrindine teise į teisingą bylos nagrinėjimą, nes pati teismų sistema toje valstybėje narėje nebeatitinka teisinės valstybės principo:

ar Lenkijos Respublikos teismų sistema 2018 m. rugpjūčio 7 d. ir (arba) 2019 m. liepos 16 d. atitiko ESS 2 straipsnyje įtvirtintą teisinės valstybės principą ir šiuo metu jį atitinka?“

17. Rašytines pastabas pateikė Nyderlandų ir Lenkijos vyriausybės, taip pat Europos Komisija. Lenkijos vyriausybė ir Komisija atsakė į Teisingumo Teismo suinteresuotiesiems asmenims pateiktą klausimą.

IV. Analizė

18. Savo keturiais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar ir kokiomis sąlygomis jis gali išimties tvarka atsisakyti pripažinti nuosprendį, kuris jam buvo perduotas taikant Pamatiniame sprendime 2008/909 nustatytą laisvės atėmimo bausmės vykdymo tvarką, remdamasis kitais nei šiame teisės akte šiuo tikslu numatytais aiškiais pagrindais, jeigu jį taikant būtų iš esmės toleruojamas ankstesnis teisės į teisingą bylos nagrinėjimą pažeidimas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, toks pažeidimas padarytas dėl bendrų išduodančiosios valstybės narės teismų valdžios nepriklausomumo trūkumų, todėl šios teisės neįmanoma tinkamai apsaugoti.

19. Savo analizės pradžioje pirmiausia pateiksiu pirmines pastabas dėl nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą konteksto ir turinio (A). Tada išnagrinėsiu prejudicinius klausimus, pirmiausia – nerašytą atsisakymo vykdyti EAO pagrindą, kurį Teisingumo Teismas išplėtojo aiškindamas Pagrindų sprendimą dėl EAO ir dėl kurio buvo pateiktas šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą, susijęs būtent su Pamatiniu sprendimu 2008/909 (B). Tada įvertinsiu, ar šis nerašytas pagrindas gali būti pritaikytas šiam teisės aktui, kuris yra kitokia teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose Sąjungoje priemonė ir dėl kurio toks klausimas pirmą kartą keliamas Teisingumo Teisme, ir kiek (C). Galiausiai nagrinėsiu klausimą, koks yra tinkamas laiko momentas, į kurį atsižvelgiant turi būti išimties tvarka taikomas toks nerašytas pagrindas (D).

A. Pirminės pastabos dėl nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą konteksto ir turinio

20. Kaip minėta, šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su Pamatinio sprendimo 2008/909 veikimu. Šis teisės aktas priskiriamas laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės sričiai, kuriai taikomas tarpusavio pripažinimo principas ir kuri grindžiama abipusiu pasitikėjimu, pagal kurį vienos valstybės narės privalo pasitikėti kitų valstybių narių baudžiamojo teisingumo sistemomis⁸. Trumpai tariant, šis abipusis pasitikėjimas reikalauja, kad kiekviena valstybė narė darytų prielaidą, jog visose kitose valstybėse narėse paisoma Sąjungos teisės, įskaitant ją užtikrinamas pagrindines teises⁹.

21. Iš šių trumpų pastabų matyti, kad Pamatiniam sprendimui 2008/909 taikomi tie patys pagrindiniai bendrieji principai kaip ir, kiek tai susiję su šioje byloje nagrinėjamu atveju, Pagrindų sprendimui dėl EAO¹⁰.

22. Kaip bus paaikškinta išsamiau, minėtas pamatinis sprendimas grindžiamas pareiga vykdyti EAO ir jame išvardyti išsamūs atsisakymo jį vykdyti pagrindai. Kartu Teisingumo Teismas aiškiai nurodė, kad vykdant EAO atitinkamam asmeniui negali kilti realios grėsmės, kad bus pažeistos tam tikros Chartijos garantuojamos pagrindinės teisės. Siekdamas išvengti šio pavojaus Teisingumo Teismas suformulavo papildomą nerašytą atsisakymo vykdyti EAO pagrindą, bet jis gali būti taikomas tik išimtinėmis aplinkybėmis.

⁸ Šiuo klausimu žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Nuomonę 2/13 (*Sąjungos prisijungimas prie EŽTK*) (EU:C:2014:2454, 191 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

⁹ Žr., pavyzdžiui, 2022 m. vasario 22 d. Sprendimą *Openbaar Ministerie (Išduodančiojoje valstybėje narėje pagal įstatymą įsteigtas teismas)* (C-562/21 PPU ir C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, 40 ir 41 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija; toliau – Sprendimas *Openbaar Ministerie (Išduodančiojoje valstybėje narėje pagal įstatymą įsteigtas teismas)*).

¹⁰ Dėl Pamatinio sprendimo 2008/909 šiuo klausimu žr. jo 5 konstatuojamąją dalį ir Komisijos pranešimo „Nuteistųjų ir laisvės atėmimo bausmių perdavimo Europos Sąjungoje vadovas“ (OL C 403, 2019, p. 2) 1.2 punktą.

23. Siekiant nustatyti, ar tokios aplinkybės yra susiklosčiusios, Teisingumo Teismas parengė dviejų etapų nagrinėjimą, kurį turi atlikti atitinkama nacionalinė kompetentinga institucija. Atliekant šį nagrinėjimą *pirmiausia* reikia glaustai nustatyti, ar valstybėje narėje, kurioje išduotas EAO, yra sisteminių arba bendrų trūkumų, galinčių turėti įtakos nagrinėjamai pagrindinei teisei. Jei taip yra, *antruoju* nagrinėjimo etapu reikia patikrinti, ar galiausiai dėl šių sisteminių ar bendrų trūkumų kyla realus pavojus, kad bus pažeista nagrinėjama pagrindinė teisė, ar vis dėlto šie trūkumai jau turėjo didelį poveikį šiai teisei.

24. Suprantu, kad būtent principų, kuriais grindžiamas teismų bendradarbiavimas pagal Pagrindų sprendimą dėl EAO ir Pamatinių sprendimų 2008/909, panašumas paskatino prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą kelti klausimą, ar minėtas nerašytas atsisakymo pagrindas taikomas ir šio pamatinio sprendimo kontekste. Kartu suprantu, kad dėl tam tikrų šių teisės aktų skirtumų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia klausimą, ar toks pagrindas taikomas ta pačia tvarka.

25. Be pagrindinio ir netiesioginio klausimo dėl Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, susijusioje su Pagrindų sprendimu dėl EAO, suformuluoto nerašyto pagrindo taikytinumo, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tiesiogiai ar netiesiogiai kelia keturis konkrečius klausimus, kurie gali būti pristatyti taip, kaip nurodyta toliau.

26. Minėtam teismui kyla klausimas, pirma, ar išimtinė tvarka taikant minėtą nerašytą pagrindą reikalaujamas dviejų etapų nagrinėjimas gali susidėti tik iš pirmojo etapo, ar taip pat reikalingas antrasis etapas, siekiant patikrinti, ar nustatyti trūkumai, susiję su išduodančiosios valstybės narės teismų valdžios nepriklausomumu, turėjo įtakos MD pagrindinei teisei į teisingą bylos nagrinėjimą prieš atsisakant vykdyti tos kitos valstybės narės teismo nuosprendį (trečiasis klausimas, siejamas su pirmuoju ir antruoju klausimais).

27. Antra, konkrečiomis šios bylos aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui neaišku, į kokį laiko momentą atsižvelgiant turi būti atliekamas toks nagrinėjimas: ar tai yra pirminio nuosprendžio, kuriuo paskirta bausmė, priėmimo momentas, ar bausmės vykdymo atidėjimo panaikinimo momentas (pirmasis klausimas), o gal tai yra laiko momentas, kai vykdančioji institucija turi priimti sprendimą dėl nuosprendžio pripažinimo ir bausmės vykdymo (antrasis klausimas).

28. Galiausiai neaišku, ar situaciją dėl išduodančiosios valstybės narės teismų valdžios turi įvertinti nacionalinis teismas, ar tai yra „Sutarčių aiškinimo“ klausimas, priklausantis tik Teisingumo Teismo jurisdikcijai. Pastaruoju atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar tokia teismų sistema atitinkamai laikotarpiams atitiko teisinės valstybės principą (ketvirtasis klausimas).

29. Kaip jau buvo nurodyta, tolesnėse šios išvados dalyse šiuos klausimus nagrinėsiu priminęs, pirma, nerašytą atsisakymo vykdyti EAO pagrindą, antra, jo taikytinumą ir taikymo Pamatiniam sprendimui 2008/909 sąlygas, įskaitant, trečia, tinkamą taikymo laikotarpį.

B. Nerašytas išimtinio atsisakymo vykdyti EAO pagrindas

30. Teisingumo Teismas Sprendime *Aranyosi ir Căldăraru*¹¹ įtvirtino nerašytą ir išimtinį atsisakymo vykdyti EAO pagrindą, pripažinęs, kad, atsižvelgiant į sisteminius kalinimo sąlygų išduodančiojoje valstybėje narėje trūkumus, perdavus atitinkamus asmenis kiltų pavojus, kad bus pažeistas absoliutus nežmoniško ar žeminamo elgesio draudimas¹².

31. Tomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas priminė, kad valstybės narės iš esmės privalo vykdyti EAO¹³, išskyrus Pagrindų sprendimo dėl EAO 3, 4 ir 4a straipsniuose išsamiai nurodytus privalomojo ir neprivalomojo nevykdymo pagrindus. Nė vienas iš minėtose nuostatose išvardytų pagrindų nebuvo taikomas nagrinėjamai situacijai. Vis dėlto Teisingumo Teismas nusprendė, kad išimtinėmis aplinkybėmis taip pat gali būti atsisakyta vykdyti EAO, kai, *pirma*, konstatuojama, kad yra sisteminių ar bendrų trūkumų, galinčių turėti įtakos atitinkamos pagrindinės teisės apsaugai, ir, *antra*, svarių ir neginčijamų motyvų manyti, kad pagal EAO prašomam perduoti asmeniui kils realus pavojus, kad bus pažeista jo pagrindinė teisė¹⁴, jeigu jis bus perduotas.

32. Teisingumo Teismas patvirtino šios nerašytos išimties taikymą ir dviejų etapų nagrinėjimą, kuriuo grindžiama ši išimtis, Sprendime *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, kiek tai susiję su Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje numatyta pagrindine teise į teisingą bylos nagrinėjimą nepriklausomame teisme. Iš to sprendimo matyti, kad vykdančioji valstybė narė gali nevykdyti EAO, jeigu, *pirma*, remdamasi objektyviais, patikimais, tiksliais ir tinkamai atnaujintais duomenimis apie išduodančiosios valstybės narės teismų sistemos veikimą įvertina, kad, kalbant apie šios valstybės narės teismų nepriklausomumo stoką dėl sisteminių ar bendrų trūkumų, kyla realus pavojus, kad gali būti pažeista pagrindinė teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, ir jeigu, *antra*, konkrečiomis bylos aplinkybėmis yra svarių priežasčių manyti, kad perdavus prašomą perduoti asmenį toks pavojus jam kils¹⁵.

33. Sprendimuose *Openbaar Ministerie (Išduodančiosios teisminės institucijos nepriklausomumas)*¹⁶ ir *Openbaar Ministerie (Išduodančiojoje valstybėje narėje pagal įstatymą įsteigtas teismas)*¹⁷ Teisingumo Teismas patvirtino, kad jeigu nacionalinis teismas įsitikina, kad antroji dviejų etapų nagrinėjimo sąlyga yra įvykdyta, vis tiek būtina pereiti prie antrojo etapo ir įvertinti konkrečias atvejo aplinkybes.

34. Vis dėlto, nors nerašyto atsisakymo pagrindo ir ypač antrojo nagrinėjimo etapo, kuriuo jis paremtas, taikymas iš pradžių buvo vertinamas atsižvelgiant į faktines aplinkybes, dėl kurių buvo svarbu nagrinėti tik *perspektyvinį* aptariamą pagrindinės teisės pažeidimą („realus pavojus“), Teisingumo Teismas paaikšino, kad šis pagrindas taip pat taikomas situacijoms, kai reikia įrodyti *ankstesnį* pažeidimą (kai atitinkamas EAO buvo išduotas siekiant įvykdyti laisvės atėmimo

¹¹ 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimas *Aranyosi ir Căldăraru* (C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198; toliau – Sprendimas *Aranyosi ir Căldăraru*).

¹² Numatytas Chartijos 4 straipsnyje.

¹³ Kaip numatyta Pagrindų sprendimo dėl EAO 1 straipsnio 2 dalyje.

¹⁴ Sprendimo *Aranyosi ir Căldăraru*, 94 ir 104 punktai. Taip pat žr. 2018 m. liepos 25 d. Sprendimą *Generalstaatsanwaltschaft (Kalinimo sąlygos Vengrijoje)* (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589) ir 2019 m. spalio 15 d. Sprendimą *Dorobantu* (C-128/18, EU:C:2019:857).

¹⁵ Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teisingumo sistemos trūkumai)* 61 ir 68 punktai.

¹⁶ 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimas *Openbaar Ministerie (Išduodančiosios teisminės institucijos nepriklausomumas)* (C-354/20 PPU ir C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, visų pirma 60 ir 61 punktai, toliau – Sprendimas *Openbaar Ministerie (Išduodančiosios teisminės institucijos nepriklausomumas)*).

¹⁷ Sprendimo *Openbaar Ministerie (Išduodančiojoje valstybėje narėje pagal įstatymą įsteigtas teismas)* 66 punktas.

bausmę, paskirtą baudžiamojoje byloje, kuriai konstatuoti sisteminiai ar bendri trūkumai, susiję su išduodančiosios valstybės narės teismų valdžios nepriklausomumu, turėjo didelį poveikį)¹⁸.

C. Nerašytas išimtinio atsisakymo vykdyti EAO pagrindas ir Pamatinis sprendimas 2008/909

35. Prieš pradėdamas nagrinėti pagrindinį klausimą, ar nerašytas pagrindas atsisakyti vykdyti EAO išimties tvarka taip pat *mutatis mutandis* taikomas Pamatiniam sprendimui 2008/909 (2), nagrinėsiu, ar toks argumentas apskritai yra reikšmingas pagrindinėje byloje nagrinėjamai situacijai. Iš tiesų jis turėtų būti reikšmingas tik tuo atveju, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atsidurtų tokioje situacijoje, kai pagal šio teisės akto teisinę tvarką būtų nustatyta *pareiga* pripažinti aptariamą nuosprendį ir vykdyti atitinkamą bausmę (1).

1. Dėl pareigos pripažinti nuosprendį ir vykdyti bausmę buvimo

36. Norėčiau priminti, kad nerašytas pagrindas, leidžiantis išimties tvarka atsisakyti vykdyti EAO, buvo suformuluotas siekiant išvengti realaus pavojaus, kad bus pažeistos tam tikros Chartijoje saugomos pagrindinės teisės (arba išvengti vėlesnio tokio pažeidimo toleravimo), todėl, jei toks poreikis nustatomas, taikoma *pareigos* vykdyti EAO išimtis.

37. Taigi tam, kad toks pagrindas būtų reikšmingas taikant Pamatinį sprendimą 2008/909, reikia nustatyti, ar vykdančioji institucija yra tokioje situacijoje, kai privalo pripažinti jai perduotą nuosprendį ir įvykdyti šiuo nuosprendžiu paskirtą bausmę. Vis dėlto tokia pareiga kyla ne visais atvejais, kuriems taikomas minėtas teisės aktas.

38. Minėtame teisės akte atskiriamos skirtingos situacijos, atsižvelgiant į atitinkamo nuteisto asmens ir valstybės narės, kuriai buvo pateiktas prašymas dėl pripažinimo, ryšį.

39. Pagal Pamatinio sprendimo 2008/909 4 straipsnio 1 dalį išduodančioji valstybė narė gali pateikti tokį prašymą: a) valstybei narei, kurios pilietis yra nuteistasis ir kurioje jis gyvena; b) valstybei narei, kurios pilietis yra nuteistasis, tačiau joje negyvena ir į kurią jis bus deportuotas, kai atliks bausmę; arba c) bet kuriai kitai valstybei narei, kurios „kompetentinga institucija sutinka tai valstybei narei perduoti nuosprendį ir liudijimą“.

40. Pirmaisiais dviem atvejais atsiranda pareiga pripažinti aptariamą nuosprendį ir įvykdyti bausmę, tačiau trečiasis atvejis priklauso nuo sutikimo, kuris gali būti duotas arba ne¹⁹. Taigi šiuo trečiuoju atveju savaime nekyla pareigos tenkinti šiuo tikslu išsiųstą prašymą.

41. Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikiama informacija, kad MD yra išduodančiosios valstybės narės pilietis ir vykdančiosios valstybės narės rezidentas. Atrodo, kad ši informacija, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ją patikrins, rodo, kad jis nėra (taip pat) pastarosios valstybės pilietis. Vis dėlto, mano nuomone, bet kuriuo atveju Pamatinio sprendimo 2008/909 4 straipsnio 1 dalyje nustatytas skirtumas tampa nebeaktualus,

¹⁸ Ten pat, 83, 86 ir 102 punktai. Nyderlandų vyriausybė pažymi, kad šis sprendimas priimtas po to, kai 2021 m. gruodžio 30 d. šioje byloje buvo pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą. Vis dėlto taip pat žr. Sprendimo *Openbaar Ministerie (Išduodančiosios teisminės institucijos nepriklausomumas)* 68 punktą.

¹⁹ Kaip, be to, paaiškinta Komisijos pranešimo „Nuteistųjų ir laisvės atėmimo bausmių perdavimo Europos Sąjungoje vadovas“ (OL C 403, 2019, p. 2), „Perdavimo vadovas“, 2.3.4. ir 2.5 punktuose. Vis dėlto pagal Pamatinio sprendimo 2008/909 4 straipsnio 7 dalį valstybės narės šioje nuostatoje apibūdintose situacijose gali atsakyti išankstinio sutikimo reikalavimu.

jeigu prašymas dėl pripažinimo pateiktas po to, kai EAO buvo atsisakyta vykdyti pagal Pagrindų sprendimo dėl EAO 4 straipsnio 6 dalį. Pagal šią nuostatą, kaip jau buvo priminta, vykdančioji valstybė narė gali atsisakyti vykdyti EAO, jeigu įsipareigoja įvykdyti atitinkamą bausmę²⁰.

42. Iš bylos medžiagos suprantu, kad pagrindinėje byloje susiklostė būtent tokia situacija²¹, kuri bendrai atspindėta Pamatinio sprendimo 2008/909 25 straipsnyje, pagal kurią „[šio teisės akto] nuostatos *mutatis mutandis* taikomos bausmių vykdymui tiek, kiek jos atitinka Pamatinio sprendimo [dėl EAO] nuostatas, tais atvejais, kai valstybė narė imasi vykdyti bausmę [Pagrindų sprendimo dėl EAO] 4 straipsnio 6 dalyje nurodytais atvejais“.

43. Laikausi nuomonės, kad jei vykdančiajai valstybei narei dar būtų leista remiantis Pamatinio sprendimo 2008/909 4 straipsnio 1 dalies c punktu atsisakyti pripažinti nuosprendį po to, kai ji atsisakė vykdyti EAO pagal Pagrindų sprendimo dėl EAO 4 straipsnio 6 dalį, susiklostytų su pastaruoju teisės aktu nesuderinama padėtis²². Taigi manau, kad, kai prašymas dėl pripažinimo ir vykdymo pateikiamas tokiomis konkrečiomis aplinkybėmis, nelieka jokios diskrecijos, net jei priešingu atveju nagrinėjamai situacijai būtų taikomas Pamatinio sprendimo 2008/909 4 straipsnio 1 dalies c punkte numatytas diskrecinis scenarijus²³.

44. Tokiomis aplinkybėmis reikia išsamiau išnagrinėti, ar minėtas nerašytas atsisakymo pagrindas taikomas tam teisės aktui ir kokiomis sąlygomis.

2. Nerašyto atmetimo pagrindo taikytinumas Pamatiniam sprendimui 2008/909

45. Siekdamas įvertinti šį klausimą pirmiausia priminsiu savo ankstesnę pastabą, kad Pamatinis sprendimas 2008/909, kaip ir Pagrindų sprendimas dėl EAO, yra laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės teisės aktas.

46. Antra, kaip jau buvo pažymėta, minėtas sprendimas, kaip ir Pagrindų sprendimas dėl EAO, grindžiamas abipusio pripažinimo principu, kuris pats kyla iš valstybių narių abipusio pasitikėjimo viena kitos teisinėmis sistemomis, kurių jos turėtų turėti. Dėl šio tarpusavio pasitikėjimo valstybės narės privalo manyti, kad visos kitos valstybės narės laikosi Sąjungos teisės ir šioje teisėje pripažįstamų pagrindinių teisių, išskyrus atvejus, kai yra išimtinių aplinkybių²⁴.

²⁰ Žr. šios išvados 5 išnašą. Šios Pagrindų sprendimo dėl EAO nuostatos tikslas yra toks pats kaip Pamatinio sprendimo 2008/909 3 straipsnio 1 dalies, t. y. palengvinti nuteistųjų socialinę reintegraciją. Žr. 2018 m. gruodžio 13 d. Sprendimą *Sut* (C-514/17, EU:C:2018:1016, 33 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

²¹ Žr. šios išvados 11 punktą ir 5 išnašą.

²² Tokį aiškinimą patvirtina Pamatinio sprendimo 2008/909 I priede numatytos standartinės formos, kuri turi būti perduota vykdančiajai valstybei kartu su pripažintinu nuosprendžiu, struktūra. Šios formos g „langelyje“ išduodančioji institucija turi nurodyti, kurie iš Pamatinio sprendimo 2008/909 4 straipsnio 1 dalyje numatyti atvejai, aprašyti šios išvados 39 punkte, taikytini. Kartu pasakyta, kad toks nurodymas nereikalingas, kai išduodančioji institucija, „pažymėdama“ f langelį, patvirtina, kad prašymas susijęs su tolesniais veiksmais dėl situacijos, patenkančios į Pagrindų sprendimo dėl EAO 4 straipsnio 6 dalies taikymo sritį.

²³ Žr. šios išvados 39 punktą.

²⁴ Žr. šios išvados 8 ir 9 išnašas.

47. Trečia, dėl šios priežasties tuo atveju, kai minėtu teisės aktu vykdančiajai institucijai nustatoma pareiga pripažinti nuosprendį ir vykdyti bausmę, paprastai reikėtų patenkinti šiuo tikslu pagal Pamatinio sprendimo 2008/909 8 straipsnio 1 dalį pateiktą prašymą, išskyrus šio dokumento 9 straipsnio 1 dalyje išsamiai išvardytus atsisakymo pagrindus²⁵. Suprantu, kad nė vienas iš šių pagrindų netaikytinas pagrindinėje byloje²⁶.

48. Vis dėlto, kaip jau buvo priminta, tarpusavio pasitikėjimas nėra aklas pasitikėjimas²⁷. Sąjungos teisė visada turi būti aiškinama taip, kad atitiktų Chartiją, siekiant išvengti situacijų, kai ją taikant kiltų realus pavojus, kad bus pažeistos joje užtikrinamos pagrindinės teisės, arba, kiek tai svarbu nagrinėjamu atveju, kai ją taikant susiklostytų tam tikros situacijos, kai toks pažeidimas jau padarytas. Ši mintis pakartota Pamatinio sprendimo 2008/909 3 straipsnio 4 dalyje numatytoje sąlygoje dėl „pagrindinių teisių“, kurioje, kaip ir Pagrindų sprendimo dėl EAO 1 straipsnio 3 dalyje, nurodyta, kad šis sprendimas nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir pagrindinius teisinius principus, įtvirtintus ESS 6 straipsnyje²⁸.

49. Iš pirmesnėje šios išvados dalyje nurodytos Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad toks toleravimas būtų, jei dėl EAO įvykdymo būtų įvykdyta bausmė, paskirta baudžiamajame procese, paveiktame sisteminių ar bendrų išduodančiosios valstybės narės teismų valdžios nepriklausomumo trūkumų, ir dėl šios priežasties būtų padarytas akivaizdus poveikis suinteresuotojo asmens teisei į teisingą bylos nagrinėjimą²⁹.

50. Kadangi Pamatinis sprendimas 2008/909 ir Pagrindų sprendimas dėl EAO veikia tuo pačiu tarpusavio pasitikėjimo ir abipusio pripažinimo pagrindu, dėl kurių laisvės atėmimo bausmė gali būti veiksmingai įvykdyta, manau, kad nerašytas pagrindas, leidžiantis išimties tvarka atmesti kitos valstybės narės kompetentingos institucijos prašymą dėl pripažinimo ir vykdymo, turi būti taikomas abiem šiems teisės aktams. Jų praktinis veikimas gali lemti situaciją, kai reikia užkirsti kelią pirmesniame šios išvados punkte bendrai apibūdintoms neigiamoms pasekmėms.

51. Be to, atsižvelgdamas į minėtų teisės aktų pagrindinių savybių panašumą, esu linkęs manyti, kad nagrinėjamas nerašytas pagrindas bus taikomas tomis pačiomis sąlygomis, neatsižvelgiant į tai, kuriuo iš šių dviejų teisės aktų remiamasi. Tai reiškia, kaip siūlė Nyderlandų ir Lenkijos vyriausybės, taip pat Komisija, kad tokio pagrindo taikymas grindžiamas tuo pačiu dviejų etapų nagrinėjimu kaip ir tas, kurį Teisingumo Teismas suformulavo nagrinėdamas Pagrindų sprendimą dėl EAO. Panašiai kaip Teisingumo Teismas pažymėjo tokiomis aplinkybėmis, manau, kad, neatsižvelgiant į sisteminių ar bendrų trūkumų dydį, vien jų buvimas nebūtinai turi įtakos kiekvienam sprendimui, kurį atitinkamos valstybės narės teismams gali tekti priimti kiekvienu konkrečiu atveju³⁰.

²⁵ Kitaip tariant, nors vykdymo pareiga yra taisyklė, sprendimas nevykdyti nėra išimtis. Dėl Pagrindų sprendimo dėl EAO žr. neseniai priimtą 2023 m. kovo 23 d. Sprendimą *LU ir PH (Bausmės vykdymo atidėjimo panaikinimas)* (C-514/21 ir C-515/21, toliau – Sprendimas *LU ir PH*, EU:C:2023:235, 47 ir 77 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

²⁶ Mano supratimu, tai, kad MD teismo procesas vyko *in absentia*, nebuvo svarbu, kai Vokietijos valdžios institucijos nusprendė nevykdyti EAO, ir tai nėra svarbu ir šiai bylai, atsižvelgiant į sąlygas, kuriomis esant tokiai situacijai pagal Pamatinio sprendimo 2008/909 9 straipsnio 1 dalies i punktą galima atsisakyti pripažinti nuosprendį ir vykdyti bausmę.

²⁷ Žr. Lenaerts, K., „La vie après l’avis: exploring the principle of mutual (yes not blind) trust“, *Common Market Law Review*, 54 t., Nr. 3, 2017, p. 805–840, ir Mitsilegas, V., „Mutual Recognition and Fundamental Rights in ES Criminal Law“, in Iglesias Sánchez, S. ir González Pascual, M., *Fundamental Rights in the ES Area of Freedom, Security and Justice*, Cambridge University Press, 2021, p. 253–271, ypač p. 270 ir 271.

²⁸ Taip pat žr. Pamatinio sprendimo 2008/909 13 konstatuojamąją dalį.

²⁹ Šiuo klausimu žr. Sprendimo *Openbaar Ministerie (Išduodančiojoje valstybėje narėje pagal įstatymą įsteigtas teismas)* 83, 86 ir 102 punktus ir Sprendimo *Openbaar Ministerie (Išduodančiosios teisminės institucijos nepriklausomumas)* 68 punktą.

³⁰ Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Openbaar Ministerie (Išduodančiosios teisminės institucijos nepriklausomumas)* 42 punktą.

52. Būtent dėl to Pagrindų sprendime dėl EAO numatytas antrasis, individualizuotas, nagrinėjimo etapas yra būtinas, todėl jis būtinas ir pagal Pamatinį sprendimą 2008/909.

53. Mano nuomone, tokiai išvadai neturi įtakos nei Sprendimas *OG ir PI (Liubeko ir Cvikau prokuratūros)*³¹, nei tai, kad Pamatiniame sprendime 2008/909 nėra lygiavertės Pagrindų sprendimo dėl EAO 10 konstatuojamajai daliai nuostatos. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi šiomis dviem aplinkybėmis, kad pagrįstų savo poziciją, jog pakanka pirmojo nagrinėjimo etapo.

54. Pirma, kalbant apie Sprendimą *OG ir PI (Liubeko ir Cvikau prokuratūros)*, pažymėtina, jog Teisingumo Teismas jame glaustai paaiškino, kokius reikalavimus turi atitikti „išduodančioji teisminė institucija“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimą dėl EAO, kad galėtų būti laikoma „nepriklausoma“ ir išduoti EAO, galintį sukelti jam pagal Sąjungos teisę priskiriamų teisinių padarinių. Minėtose bylose aptariamos prokuratūros neatitiko tų reikalavimų, dėl kurių jos neteko „išduodančiosios teisminės institucijos“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimą dėl EAO, statuso.

55. Tame sprendime Teisingumo Teismas nagrinėjo klausimą, ar toje byloje padaryta išvada reiškia, kad, jei nustatomi sisteminiai ar bendri teismų valdžios nepriklausomumo trūkumai, šie bendri trūkumai reiškia, kad visi atitinkamos valstybės narės teismai praranda „išduodančiosios teisminės institucijos“ statusą, todėl vykdančioji institucija nebeprivalėtų atlikti antrojo nagrinėjimo etapo, kuriuo grindžiamas nerašyto atsisakymo vykdyti EAO pagrindo taikymas³².

56. Teisingumo Teismas atsakė neigiamai. Jis paaiškino, kad Sprendime *OG ir PI (Liubeko ir Cvikau prokuratūros)* padaryta išvada buvo grindžiama ne atitinkamos nacionalinės sistemos sisteminiais ar bendrais trūkumais, o tuo, kad aptariamos prokuratūros buvo pavaldžios vykdomajai valdžiai, kuri galėjo duoti joms nurodymus dėl to, ar konkrečiu atveju EAO turi būti išduotas, ar ne³³.

57. Vis dėlto minėtos situacijos, dėl kurių buvo suformuluotas nerašytas išimtinis atsisakymo vykdyti minėtą EAO pagrindas, susijusios su atveju, kai EAO išdavė *teismas*, kurio struktūriniu nepriklausomumu nuo vykdomosios valdžios iš pirmo žvilgsnio nereikia abejoti, nes kalbama būtent apie teismą, o ne apie prokurorą. Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad šią prielaidą galima patikrinti tik esant išimtiniai situacijai, kai teismų sistema turi sisteminių ir bendrų trūkumų, kurie kelia abejonių dėl to, kaip šią sistemą sudarantys teismai veikia *iš tikrųjų*. Vis dėlto, kadangi tokie sisteminiai ir bendri trūkumai gali turėti skirtingą poveikį visai nagrinėjamai teismų valdžiai, būtina nustatyti ne tik tai, kad tokių trūkumų yra (pirmasis etapas), bet ir tai, kad jie gali paveikti arba jau paveikė konkretų nagrinėjamą atvejį (antrasis etapas).

58. Tie patys argumentai, mano nuomone, taikytini ir kalbant apie Pamatinį sprendimą 2008/909. Šio teisės akto veikimas grindžiamas valstybių narių teismų, kurių nepriklausomumu negalima abejoti, išskyrus išimtines aplinkybes, priimtų sprendimų tarpusavio pripažinimu. Kadangi, kaip jau buvo pažymėta, šios išimtinės aplinkybės gali turėti skirtingą poveikį atitinkamai išduodančiajai valstybei, reikia išnagrinėti konkrečias jų pasekmes individualiu atveju.

³¹ 2019 m. gegužės 27 d. Sprendimas *OG ir PI (Liubeko ir Cvikau prokuratūros)* (C-508/18 ir C-82/19 PPU, EU:C:2019:456).

³² Sprendimo *Openbaar Ministerie (Išduodančiosios teisminės institucijos nepriklausomumas)* 33 punktas.

³³ Sprendimo *Openbaar Ministerie (Išduodančiosios teisminės institucijos nepriklausomumas)* 48 ir 50 punktai.

59. Antra, priešingai, nei teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, išvadai dėl *abiejų* nagrinėjimo etapų taikytinumo neturi įtakos tai, kad Pamatiniame sprendime 2008/909 nėra Pagrindų sprendimo dėl EAO 10 konstatuojamosios dalies atitiktens. Toje konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad EAO mechanizmo įgyvendinimą „galima sustabdyti tik tuo atveju, jei viena iš valstybių narių sunkiai ir nuolat pažeidinėja [ESS 2 straipsnyje] nurodytus principus“, ir [ESS] 7 straipsnyje nustatyta tvarka.

60. Tiesa, Sprendime *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)* Teisingumo Teismas, remdamasis minėta konstatuojamąja dalimi, nurodė, kad antrojo nagrinėjimo etapo nereikia atlikti, jeigu Taryba, pasibaigus ESS 7 straipsnio 2 dalyje numatyta procedūrai, turėtų sustabdyti Pagrindų sprendimo dėl EAO taikymą konkrečiai valstybei narei³⁴.

61. Vis dėlto tai nereiškia, jog tokios nuostatos dėl šios procedūros nebuvimas Pamatiniame sprendime 2008/909 suponuoja tai, kad joje nurodytą procedūrą galima pakeisti nacionalinio teismo sprendimu.

62. Kiek tai susiję su Pamatiniu sprendimu dėl EAO, Teisingumo Teismas labai aiškiai nurodė, kad antrojo nagrinėjimo etapo netaikymas lemtų (nepriimtina) bendrą tarpusavio pasitikėjimo ir pripažinimo principo taikymo atitinkamos valstybės narės teismų priimtims sprendimams išimtį³⁵.

63. Manau, tas pats pasakytina apie Pamatinį sprendimą 2008/909. Kaip iš esmės pastebėjo Nyderlandų ir Lenkijos vyriausybės bei Komisija, tai, kad tokia antrinės teisės akte nėra aiškios nuorodos į ESS 7 straipsnio 2 dalyje numatytą sustabdymo mechanizmą, niekaip nekeičia tos aplinkybės, kad jo veikimas konkrečiai valstybei narei galėtų būti *bendrai* sustabdytas tik dėl šio mechanizmo.

64. Galiausiai dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo abejonės, ar pirmąjį nagrinėjimo etapą turėtų atlikti nacionaliniai teismai, ar tai yra Sąjungos teisės aiškinimo klausimas, priklausantis tik Teisingumo Teismo jurisdikcijai, visiškai pripažįstu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo susirūpinimą dėl šio nustatymo svarbos. Vis dėlto, kalbant apie prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo siūlymą (kuris matyti iš pateikto ketvirtą klausimo formuluotės)³⁶, kad toks nustatymas turi būti atliekamas vienodai, siekiant išvengti teisinio nesaugumo Sąjungoje, pažymėtina, kad toks vienodas nustatymas gali būti grindžiamas tik minėta ESS 7 straipsnio 2 dalimi paremta procedūra, po kurios atitinkamai valstybei narei skirtas aktas sustabdomas. Nesant tokio nustatymo, Pamatinis sprendimas 2008/909 ir toliau taikomas. Atsižvelgdamas į tai, dėl pirma nurodytų priežasčių manau, kad šio sprendimo 3 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta sąlyga dėl pagrindinių teisių suteikia vykdančiajai institucijai galimybę ar net pareigą užkirsti kelią ankstesnių teisės į teisingą bylos nagrinėjimą pažeidimų toleravimui, išimtinai atsisakant pripažinti nuosprendį ir įvykdyti bausmę šioje išvadoje apibūdintomis sąlygomis.

³⁴ Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)* 70–72 punktai.

³⁵ Šiuo klausimu žr. Sprendimo *Openbaar Ministerie (Išduodančiosios teisminės institucijos nepriklausomumas)* 43 punktą.

³⁶ Atkreipti dėmesį, kad ketvirtasis klausimas užduotas tik subsidiariai, jei Teisingumo Teismas į pirmąjį ir antrąjį klausimus atsakytų, kad vykdančioji institucija negali atsisakyti pripažinti ir vykdyti prašymą remdamasi (tik) sisteminiiais ar bendraisiais trūkumais (nes, kaip suprantu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo argumentus, ši vertinimą turėtų atlikti ne nacionalinis teismas, o Teisingumo Teismas).

65. Šiuo klausimu taip pat pažymėtina, kad nors klausimas, ar nerašytą pagrindą išimtinai atsisakyti vykdyti EAO apskritai galima pritaikyti Pamatiniam sprendimui 2008/909, ir sąlygos, kuriomis jis taikomas, priklauso nuo Sąjungos teisės aiškinimo, kurį Teisingumo Teismas gali pateikti atsakydamas į pagal SESV 267 straipsnį pateiktą klausimą, tai, ar šis pagrindas turi būti taikomas konkrečioje byloje, priklauso nuo nagrinėjamos bylos faktinių aplinkybių ir yra Sąjungos teisės taikymo klausimas, priklausantis tik nacionalinio teismo jurisdikcijai³⁷. Tai pasakytina ne tik apie antrąjį nagrinėjimo etapą, susijusį su konkrečiomis tam tikros bylos aplinkybėmis, bet ir apie pirmąjį etapą, susijusį su bendrų ar sisteminių trūkumų, kurie šioje byloje nagrinėjamu atveju susiję su išduodančiosios valstybės narės teismų valdžia, nustatymu. Remiantis šia pirmine prielaida, visoje šioje išvadoje nurodyta jurisprudencija, susijusi su Pagrindų sprendimu dėl EAO, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikia gairių dėl veiksmų, į kuriuos šiuo tikslu reikėtų atsižvelgti³⁸.

66. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, darau išvadą, kad Pamatinio sprendimo 2008/909 3 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip: tais atvejais, kai pagal šį teisės aktą vykdančiajai institucijai nustatoma pareiga pripažinti nuosprendį ir vykdyti bausmę ir kai, *pirma*, ši institucija turi duomenų, patvirtinančių sisteminius ar bendrus trūkumus, susijusius su išduodančiosios valstybės narės teismų valdžios nepriklausomumu, ji gali atsisakyti pripažinti ir vykdyti šį sprendimą tik tuo atveju, jei, *antra*, padaro išvadą, kad konkrečiomis bylos aplinkybėmis yra svarių priežasčių manyti, kad, atsižvelgiant, be kita ko, į atitinkamo nuteistojo pateiktą aktualią informaciją, susijusią su tuo, kaip buvo išnagrinėta jo baudžiamoji byla, buvo pažeista Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje įtvirtinta šio asmens pagrindinė teisė į teisingą bylos nagrinėjimą.

D. Atitinkamas laiko atskaitos taškas

67. Lieka nustatyti, į kurią laiko momentą reikia atsižvelgti taikant minėtą nerašytą pagrindą ir į kurią atsižvelgiant reikėtų atlikti šioje byloje aptariamą dviejų etapų nagrinėjimą.

68. Pagrindinės bylos aplinkybėmis konkrečiai kyla klausimas, ar šis laiko momentas yra, *pirma*, pirminio nuosprendžio, kuriuo MD buvo skirta laisvės atėmimo bausmė, priėmimas, ar tai galėtų būti, *antra*, ir nutarties, kuria buvo sustabdytas šios bausmės vykdymas, panaikinimas, o gal, *trečia*, tai netgi galėtų būti momentas, kai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi priimti sprendimą dėl prašymo įvykdyti nagrinėjamą bausmę.

69. Pažymiu, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nustatyto *pirmojo* laiko momento svarba nekelia jokios ypatingos problemos. Suprantu, kad tuo metu nagrinėjama laisvės atėmimo bausmė MD buvo skirta pasibaigus teismo procesui, per kurį buvo įvertinta MD kaltė. Per tokį procesą turi būti aiškiai suteikiamos tinkamos procesinės garantijos, įskaitant pagrindinėje byloje aptariamą Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje įtvirtintą teisę į teisingą bylos nagrinėjimą. Taigi, kaip teigia ir Komisija bei Lenkijos vyriausybė, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėtas nerašytas pagrindas logiškai turi būti taikomas atsižvelgiant į situaciją išduodančiojoje valstybėje tokio proceso metu, siekiant

³⁷ Šiuo klausimu žr. 2021 m. lapkričio 16 d. Sprendimą *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ir kt.* (C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 75 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) ir 2021 m. spalio 6 d. Sprendimą *Consorzio Italian Management ir Catania Multiservizi* (C-561/19, EU:C:2021:799, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

³⁸ Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Openbaar Ministerie (Išduodančiojoje valstybėje narėje pagal įstatymą įsteigtas teismas)* 78–80 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją.

nustatyti, ar jis vyko esant sisteminiams ar bendriems trūkumams, darantiems poveikį išduodančiosios valstybės narės teismų valdžios nepriklausomumui, ir ar, be to, šie trūkumai aiškiai paveikė pagrindinę MD teisę į teisingą bylos nagrinėjimą.

70. Jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nuspręstų, kad atlikus dviejų etapų nagrinėjimą į klausimą būtų atsakyta teigiamai, manau, kad, kaip siūlo ir Komisija, galimų vėlesnių sprendimų, priimtų po pirminio nuosprendžio, nagrinėjimas netektų prasmės, nes galimybė juos pripažinti ir vykdyti priklauso nuo galimybės pripažinti ir vykdyti pirminį nuosprendį.

71. Vis dėlto, jeigu atlikus pirminio nuosprendžio vertinimą būtų palikta galimybė jį pripažinti ir vykdyti, kiltų klausimas, ar nagrinėjamas nerašytas pagrindas galėtų būti taikomas atsižvelgiant į situaciją išduodančiojoje valstybėje nutarties dėl bausmės vykdymo atidėjimo panaikinimo priėmimo momentu (šios išvados 68 punkte nurodytas *antrasis* laiko momentas).

72. Šiuo klausimu Lenkijos vyriausybės ir Komisijos nuomonės išsiskiria. Komisija mano, kad tas laiko momentas yra reikšmingas (nors, kaip jau paaškinau šios išvados 70–71 punktuose, ji tai nurodo tik papildomai), o Lenkijos vyriausybė teigia priešingai.

73. Iš esmės sutinku su Komisija, bet toliau nurodysiu šios pastabos niuansų.

74. Grįsdama savo argumentą dėl pirma nurodyto antrojo laiko momento nereikšmingumo Lenkijos vyriausybė teigia, kad nutartis dėl bausmės vykdymo atidėjimo panaikinimo neatitinka sąvokos „nuosprendis“, kaip ji suprantama pagal Pamatinio sprendimo 2008/909 1 straipsnio a punktą, apibrėžties, todėl nepatenka į šio teisės akto taikymo sritį.

75. Šiuo klausimu Pamatinis sprendimas 2008/909, remiantis jo 3 straipsnio 3 dalimi, tikrai taikomas „tik sprendimų pripažinimui <...> kaip apibrėžta [tame pamatiniame sprendime]“. Jo 1 straipsnio a punkte „nuosprendis“ apibrėžiamas kaip „išduodančiosios valstybės [narės] teismo galutinis sprendimas arba [nutartis], kuriuo skiriama bausmė fiziniam asmeniui“. Taip pat tiesa, kad ginčijama bausmė MD buvo skirta pradiniu nuosprendžiu, o vėlesne nutartimi „tik“ panaikintas pradinis bausmės vykdymo atidėjimas.

76. Vis dėlto, mano nuomone, ši pastaba nereiškia, kad ta nutartis neturi jokios reikšmės Pamatinio sprendimo 2008/909 veikimui.

77. Kaip ir Komisija, pažymiu, kad nagrinėjamu atveju apkaltinamasis nuosprendis galėjo lemti konkretų Pamatiniame sprendime 2008/909 nustatytos pripažinimo tvarkos taikymą tik tada, kai ginčijama nutartimi buvo panaikintas pirminis bausmės vykdymo atidėjimas, nes prieš ją priimant MD dar nebuvo įpareigotas pradėti vykdyti jam skirtą bausmę. Taigi būtent dėl šios nutarties (nagrinėjamos kartu su pirminiu nuosprendžiu), jei yra įvykdytos taikytinos sąlygos, vykdančioji institucija privalo įvykdyti skirtą bausmę. Mano nuomone, to pakanka, kad bent jau šiuo analizės etapu nebūtų paneigta 68 punkte nurodyto antrojo laiko momento svarba nagrinėjant nerašytinį pagrindą išimties tvarka atsisakyti patenkinti prašymą, pateiktą pagal Pamatinį sprendimą 2008/909.

78. Atsižvelgdama į tai, Lenkijos vyriausybė taip pat teigia, kad atsižvelgimas į padėtį išduodančiojoje valstybėje tokiu laiko momentu neturi reikšmės, nes nutartimi dėl bausmės vykdymo atidėjimo panaikinimo nebuvo pakeistas nei paskirtos bausmės pobūdis, nei jos dydis. Trumpai tariant, dėl to nebereikia atsižvelgti į tokią padėtį. Be to, Lenkijos vyriausybė paaškinu,

kad pagal taikytinas nacionalines taisykles baudmės vykdymo atidėjimo panaikinimas yra privalomas, jei atitinkamas asmuo probacijos laikotarpiu padarė tyčinį nusikaltimą³⁹ ir kad, esant tokiai situacijai, nacionalinis teismas neturi jokios diskrecijos ir privalo panaikinti baudmės vykdymo atidėjimą.

79. Reikėtų pažymėti, kad Teisingumo Teismas nagrinėjo gana panašią situaciją byloje *Ardic*⁴⁰. Toje byloje laisvės atėmimo baudmės vykdymo atidėjimas buvo panaikintas dėl to, kad atitinkamas asmuo nesilaikė lygtinio nuteisimo sąlygų. Tas asmuo dalyvavo teismo procese, per kurį buvo priimtas sprendimas skirti laisvės atėmimo baudmę, tačiau nedalyvavo vėlesniame procese, per kurį buvo panaikintas šios baudmės vykdymo atidėjimas. Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismo buvo paprašyta nustatyti, ar atitinkamo asmens nedalyvavimas procese, kuriame buvo priimtas tas paskesnis sprendimas dėl baudmės vykdymo atidėjimo panaikinimo, tam tikromis sąlygomis gali būti pagrindas atsisakyti vykdyti EAO pagal Pagrindų sprendimo dėl EAO 4a straipsnio 1 dalį.

80. Teisingumo Teismas pateikė neigiamą atsakymą ir paaiškino, kad toks atsisakymo pagrindas gali būti nagrinėjamas tik siejant su sprendimu, priimtu išnagrinėjus bylą kaltinamajam nedalyvaujant, kuriuo galutinai nusprendžiama dėl kaltės ir prireikus dėl laisvės atėmimo baudmės. Vis dėlto minėtas pagrindas nesusijęs su sprendimais dėl laisvės atėmimo baudmės vykdymo ar taikymo, nebent juo pakeičiamas šios baudmės pobūdis arba dydis ir jį priėmusi institucija šiuo klausimu turėjo diskreciją⁴¹.

81. Iš bylos medžiagos matyti, kad šioje byloje nagrinėjama nutartimi dėl baudmės vykdymo atidėjimo panaikinimo nepakeičiamas nei paskirtos baudmės pobūdis, nei jos dydis. Be to, Lenkijos vyriausybė paaiškino, kad nacionalinis teismas neturėjo jokios diskrecijos spręsti, ar priimti tokią nutartį, ar ne, tačiau ši teiginį turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

82. Vis dėlto, mano nuomone, remiantis šiomis aplinkybėmis negalima daryti išvados, kad atsižvelgimas į išduodančiojoje valstybėje narėje susiklosčiusias aplinkybes, lėmusias tokį panaikinimą, neturi reikšmės nagrinėjant klausimą, ar nerašytinis pagrindas išimties tvarka atsisakyti pripažinti sprendimą ir vykdyti baudmę gali būti taikomas *in casu*. Taip yra todėl, kad suinteresuotas asmuo gali pateikti konkrečių duomenų, rodančių, kad lemiamą aplinkybę, dėl kurios buvo panaikintas baudmės vykdymo atidėjimas, buvo iš esmės pirmiau nurodytų bendrųjų arba sisteminių trūkumų pasekmė.

83. Atsižvelgiant į tai, nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra tokių konkrečių duomenų, joje taip pat nėra tiksliai nurodyta, kokia buvo lemiamą aplinkybę, lėmusi ginčijamos nutarties dėl baudmės vykdymo atidėjimo panaikinimo priėmimą.

84. Šiuo atžvilgiu priežastys, dėl kurių priimamas sprendimas panaikinti laisvės atėmimo baudmės vykdymo atidėjimą, gali būti įvairios ir priklauso nuo taikytinos nacionalinės teisės. Iš Lenkijos vyriausybės pateikto paaiškinimo, nurodyto šios išvados 78 punkte, suprantu, kad nutarties dėl baudmės panaikinimo, kaip antai nagrinėjamos, priėmimas yra automatiška naujos (tyčinės) nusikalstamos veikos padarymo pasekmė.

³⁹ Lenkijos vyriausybės teigimu, taip yra dėl *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny* (1997 m. birželio 6 d. Baudžiamojo kodekso įstatymas) 75 straipsnio.

⁴⁰ 2017 m. gruodžio 22 d. Sprendimas *Ardic* (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026; toliau – Sprendimas *Ardic*).

⁴¹ Taip pat žr. Sprendimo *LU ir PH* 53 punktą.

85. Tokiomis sąlygomis, jei būtų nustatyta, kad nagrinėjama nutartis dėl baudmės atidėjimo panaikinimo automatiškai priimta dėl MD priėmus naują apkaltinamąjį nuosprendį, manau, kaip iš esmės teigia ir Komisija, kad aplinkybės, kuriomis šis apkaltinamasis nuosprendis priimtas (taigi ir šio naujo apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo laikas), tampa svarbios nagrinėjamo nerašytinio ir išimtinio pagrindo subsidiariam taikymui, jei vykdančiajai institucijai pateikti įrodymai leidžia taip manyti.

86. Iš tiesų, jei būtų nustatyta, kad sisteminiai ar bendri trūkumai, turintys įtakos išduodančiosios valstybės narės teismų sistemai, iš esmės paveikė atitinkamo asmens teisę į teisingą bylos nagrinėjimą naujame procese, kuriame jis buvo pripažintas kaltu dėl naujos nusikalstamos veikos, tokia išvada bus neišvengiamai svarbi vertinant vėlesnį baudmės atidėjimo panaikinimą, siekiant taikyti pripažinimo ir vykdymo tvarką pagal Pamatinį sprendimą 2008/909. Taip yra todėl, kad be tokio naujo apkaltinamojo nuosprendžio baudmės vykdymo atidėjimo panaikinimas nebūtų įvykęs⁴².

87. Priešingai, galiausiai kalbant apie 68 punkte minėtą *trečiąjį momentą*, t. y. momentą, kai vykdančioji institucija turi priimti sprendimą dėl nuosprendžio pripažinimo ir baudmės vykdymo, nematau, kaip ir Lenkijos vyriausybė bei Komisija, jo reikšmės nagrinėjamo nerašytinio pagrindo taikymui, nes tuo metu išduodančiojoje valstybėje narėje esanti padėtis negali atgaline data turėti poveikio baudžiamajam procesui, kuris joje jau buvo baigtas⁴³.

88. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, darau išvadą, kad tuo atveju, kai prašymas pripažinti ir vykdyti sprendimą pagal Pamatinį sprendimą 2008/909 susijęs su nuosprendžiu, kuriuo paskirtos laisvės atėmimo baudmės vykdymas atidedamas, ir kuri vėliau nurodyta vykdyti nekeičiant šios baudmės pobūdžio ar dydžio, reikėtų svarstyti taikyti išimties tvarka šios nuomonės 66 punkte aprašytą nerašytą atsisakymo pripažinti teismo sprendimą ir vykdyti laisvės atėmimo baudmę pagrindą ir atlikti dviejų etapų nagrinėjimą, kuriuo paremtas šis pagrindas, remiantis pirminio nuosprendžio, kuriuo paskirtos laisvės atėmimo baudmės vykdymas atidedamas, paskelbimo momentu. Jei atlikus tokį nagrinėjimą nepadaroma išvada, kad turi būti atsisakyta pripažinti ir vykdyti teismo sprendimą, tas pats nagrinėjimas turi būti atliktas, jei to reikia dėl vykdančiosios valstybės narės institucijai pateiktų įrodymų, atsižvelgiant į laiką, kada atsirado lemiamą aplinkybę, dėl kurios buvo panaikintas baudmės vykdymo atidėjimas.

V. Išvada

89. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Landgericht Aachen* (Acheno apygardos teismas, Vokietija) pateiktus prejudicinius klausimus:

2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2008/909/TVR dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principo taikymo skiriant laisvės atėmimo bausmes ar su laisvės atėmimu susijusias priemones, siekiant jas vykdyti Europos Sąjungoje, 3 straipsnio 4 dalis

⁴² Taip pat pagal analogiją žr. Sprendimo *LU ir PH* 65-68 ir 70 punktus, kuriuose teigiama, kad apkaltinamasis nuosprendis, priimtas kaltinamajam nedalyvaujant teisiniame nagrinėjime, be kurio laisvės atėmimo baudmės, dėl kurios vykdymo toje byloje buvo išduotas EAO, vykdymo atidėjimas nebūtų buvęs panaikintas, yra „proceso, po kurio buvo priimtas sprendimas“ dalis, kaip apibrėžta EAO pagrindų sprendimo 4a straipsnio 1 dalyje.

⁴³ Norėčiau pridurti, kad, priešingai nei pagal Pagrindų sprendime dėl EAO nustatytą tvarką, pagal Pamatinį sprendimą 2008/909 nuteistasis nėra perduodamas iš vykdančiosios valstybės narės į išduodančiąją, o atvirkščiai, arba apskritai nebūna jokio perdavimo, kai atitinkamas asmuo, kaip antai MD, jau yra vykdančiojoje valstybėje.

turi būti aiškinama taip: tais atvejais, kai šiame pamatiniame sprendime vykdančiajai institucijai nustatoma pareiga pripažinti nuosprendį ir vykdyti bausmę, ir jeigu, *pirma*, ši institucija turi įrodymų, patvirtinančių sisteminius ar bendrus trūkumus, susijusius su išduodančiosios valstybės narės teismų valdžios nepriklausomumu, ji gali atsisakyti pripažinti nuosprendį ir vykdyti bausmę tik tuo atveju, jeigu, *antra*, padaro išvadą, kad konkrečiomis bylos aplinkybėmis yra svarių priežasčių manyti, kad, atsižvelgiant, be kita ko, į atitinkamo nuteistojo pateiktą aktualią informaciją, susijusią su tuo, kaip buvo išnagrinėta jo baudžiamoji byla, buvo pažeista šio asmens pagrindinė teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, įtvirtinta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje.

Tuo atveju, kai prašymas pripažinti ir vykdyti sprendimą pagal Pamatinį sprendimą 2008/909 susijęs su nuosprendžiu, kuriuo paskirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymas atidedamas, ir kuri vėliau nurodyta vykdyti nekeičiant šios bausmės pobūdžio ar dydžio, reikia atlikti pirmiau nurodytą dviejų etapų nagrinėjimą, remiantis pirminio nuosprendžio, kuriuo paskirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymas atidedamas, paskelbimo momentu. Jei atlikus tokį nagrinėjimą nepadaroma išvada, kad turi būti atsisakyta pripažinti ir vykdyti teismo sprendimą, tas pats nagrinėjimas turi būti atliktas, jei to reikia dėl vykdančiosios valstybės narės institucijai pateiktų įrodymų, atsižvelgiant į laiką, kada atsirado lemiamą aplinkybę, dėl kurios buvo panaikintas bausmės vykdymo atidėjimas.